ఓ మహిషాత్మ కథ

లోకమంతా చిక్కని చీకటితో నిండి వుంది. చుట్టూ బురద, రొచ్చు, దుర్గంధం - కంటిమీదికి కునుకు రావటం లేదు.

ఒళ్ళంతా నొప్పులు- కడుపంతా పచ్చి పుండయిపోయింది. వీపు మీద తేలిన తట్లలోంచి రక్తం చిమ్మి, మంట పుడుతోంది.

రాత్రులు దోమలూ, పగలు ఈగలూ ఆ గాయాల మీద వాలి మరింత బాధను కలిగిస్తున్నాయి.

రెండు రోజులుగా ఒంట్లో అస్వస్థతగా ఉంది! అయినా రోజూ చేసే పనికి రెట్టింపు పని చెయ్యాల్సి వస్తోంది - తన బాధను ఎవరితో చెప్పుకోగలదు? ఎలా చెప్పుకోగలదు?

తనకి నోరుంది - అది తిండి తినడానికీ, నీళ్ళు త్రాగడానికే గాని అభిప్రాయాన్ని వ్యక్తం చేయడానికి పనికిరాదు.

ఎప్పుడో.... చిన్నప్పుడు... 'అంబా'అంటూ తల్లి చుట్టూ తిరిగేది! పొదుగు పాలు తాగేది! పొదుగు నుండి దూరం చేసినవారే కన్నతల్లి నుండీ దూరం చేసేరు.... దుర్మార్గంగా ... దౌర్జన్యంగా!

వాళ్ళకెవరిచ్చారీ హక్కు - నోరు లేని జీవాలను తల్లి నుండి దూరం చేసి తమ స్వప్రయోజనాల కోసం బానిసలుగా వినియోగించుకోమని?

పోనీ, కష్టానికి తగ్గ తిండి పెట్టి తగినంత విశ్రాంతి నిస్తారా అంటే... అదీ లేదు! ఎంత రాక్షసులీ మనుషులు!

నోరూ వావీ లేకపోవడం వల్లనూ, ప్రతిఘటించి ఎదురు తిరిగే స్వభావం లేకపోవడం వల్లనే యీ బానిస బ్రతుకు బతకాల్సి వస్తోంది.

చిన్నతనంలో పల్లె వాతావరణంలో పెరిగిందేమో ఎంత హాయిగా .... స్వేచ్ఛగా వుండేది!

ప్రకృతంతా తనదేనన్నట్లు పగలంతా పచ్చని పచ్చిక బయళ్ళలోనూ కొండ చరియల్లోనూ తిరిగి హాయిగా కావలసింది తిని, సెలయేటి నీళ్ళు తాగి, ఆటలాడి, చీకటయ్యే సరికి తల్లి చెంతకు చేరేది. తనొక్క క్షణం కనిపించకపోతే తల్లి కళ్ళలో ఎంతో దిగులు, ఆతృత కనబడేది!

తమ కళ్ళు చూడడానికి, కన్నీళ్ళు కార్చడానికే అనుకునే వారికేం తెలుస్తుంది తాము కళ్ళతో కూడా మాట్లాడుకుని బాసలు చేసుకోగలమని!

ఆ రోజు తనకు బాగా గుర్తు.

ఆ రాత్రీ యిలాగే చిమ్మ చీకటి. తల్లి దగ్గరకి పోవాలని ఎంత ఆరాటపడిందో. కానీ కుదరలేదు. బలమైన తాడుతో తనని గుంజకి కట్టేశారు. ఎందుకో... చాలా దిగులనిపించింది.

ఆ మర్నాడుదయం తనకు కడుపు నిండా తిండి పెట్టి, వంటి నిండా స్నానం చేయించాడు యజమాని. అప్పుడే ఓ మారు తల్లి దగ్గరకు పరుగెత్తింది - ఆప్యాయంగా వళ్ళంతా నిమిరింది తల్లి -

అంతే! అదే ఆఖరు తను తల్లిని చూడడం. ఆ రోజే తను సంతలోని పశువై వేరొకరికి అమ్ముడుపోయింది.

డబ్బు సంపాదించడం కోసమే తన యజమాని తనను అమ్మేశాడట. డబ్బు కోసం తల్లీ బిడ్డల్ని వేరు చేయడం ఎంత నీచం! సృష్టి మొత్తం మీది ప్రాణుల్లో డబ్బును గూర్చి తాపత్రయపడేది యీ మనుషులే కాబోలు!

ఇప్పటికి ముగ్గురు యజమానులు మారేరు. శరీరంలోని కండలన్నీ కరిగిపోయి ఎముకల గూడే మిగిలింది - బరువులు లాగుతూ యే నడిరోడ్డు మీదనో తనువులు చాలించే సమయం ఆసన్నమైంది. కడుకుపు తిండి లేదు. కంటికి కునుకు లేదు. శరీరానికి విశ్రాంతి లేదు.

ఎండకు ఎండుతూ, వానకూ, మంచుకూ తడుస్తూ ఇలా యీ పట్నవాసపు కుళ్ళులో పడి వుండాల్సిందే!

ఈ పరిస్థితిలో తనను కొనేవారెవరు?

ఎక్కడో ఓ వింత పక్షి ఆకాశం మీద అరుస్తూ పోతూంది...

అర్థరాత్రి దాటినట్లుంది- లోకమంతా నిద్రలో ... విశ్రాంతిలో వుంది - తనకి మాత్రం ఆ అదృష్టం లేదు.

మొదట్లో... యిప్పటి తన యజమాని చాల బీదవాడు. చేతినిండా పని, కడుపు నిండా తిండి లేని ఓ వ్యవసాయ కూలీ. పల్లె నుండి పట్నమొచ్చి కొన్నాళ్ళు మూటలు

మోసేడు. తర్వాత గవర్నమెంటు వారిచ్చిన అప్పుతో ఓ బండినీ, తననూ కొన్నాడు. అప్పటితో అతనికి కష్టాలు తీరిపోయాయి.

వచ్చిన కష్టాలన్నీ తనకే -

తన బండి మీద రోజూ ఎన్ని సరుకులో తోల్తాడు. ఇళ్ళ కట్టడాలకుపయోగించే ఇసుక, సిమ్మెంటు, తదితర సామగ్రీ తోల్తాడు-

ఎక్కువ డబ్బులే పుచ్చుకుంటాడు - ఒక్కొక్కప్పుడు రాత్రులు దొంగ సరుకు కూడా రవాణా చేస్తుంటాడు. అలా పగలు సంపాదించిన సొమ్ము కంటే రాత్రులే ఎక్కువగా సంపాదిస్తాడు.

అదృష్టవశాత్తూ యీ పరిసరాల్లో మరో బండీ లేదు. పైగా కొత్తగా కడుతూన్న యిళ్ళు ఉండడం వలన వ్యాపారం మూడు పువ్వులూ ఆరు కాయలుగా నడుస్తోంది.

ఒక్కోప్పుడు తన యజమానిని చూస్తుంటే ఎంత ఈర్ష్య కలుగుతుందో? అన్ని జన్మలకంటే ఉత్తమ జన్మ అయిన మానవ జన్మ ఎత్తి అతను సుఖపడుతున్నందుకు కాదు - పూర్వజన్మ సుకృతాన్ని బట్టి జన్మ లేర్పడతాయన్న నమ్మకం తనకూ వుంది. పూర్వజన్మలో తనూ యిప్పటి తన యజమానిలా ఏ నోరులేని ప్రాణుల్ని హింసించిందో! ఈ జన్మలో యిలా లాఠీ దెబ్బలు తింటూ బతికున్నంతకాలం బానిసై బతకాల్సి వస్తోంది. తన నమ్మకం ప్రకారం తన యజమాని కూడా వచ్చే జన్మలో లాఠీ దెబ్బలు తింటూ బతుకంతా బానిసగా గడిపేస్తాడు. అది ఖాయం.

ఇంతకీ తను ఈర్ష్యపడేది అతని జన్మను గురించి కాదు - అతని జీవన స్థితిగతుల గురించి - మొదట్లో బ్రతుకును దుర్భరంగా గడిపేవాడు, యిప్పుడు తనను ఉపయోగించుకుని బ్రతుకును చక్కదిద్దుకున్నాడు-

ఆహారం, బట్ట, ఇల్లు... అన్నిటా మార్పు వచ్చింది. తను మాత్రం అప్పటిలానే ఉంది. ఇంకా అంతకంటే హీన స్థితిలోకి వచ్చేసింది.

తన వల్ల అభివృద్ధిలోకి వచ్చిన యజమాని తన కోసం మాత్రం తగిన శ్రద్ధ తీసుకోవడం లేదు.

నిజానికి శ్రమకు తగ్గ తిండి, విశ్రాంతి తనకు లభించటం లేదు. అందుకే స్వచ్ఛమైన తన మనసులో ఈర్ష్యాద్వేషాల విషబీజాలు నాటుకుంటున్నాయి. అదే... రేపు పగ, ప్రతీకారాలుగ మారితే...? స్వేచ్ఛ కోసం తెగువను, ధైర్యాన్ని ప్రదర్శించాలను కుంటే...? నోరు లేని జీవాలపై ఆధారపడి బ్రతికే యీ మనుషులంతా ఏమైపోతారో!

ఎందుకో... తన ఆలోచనలు తనకే కొత్తగా వుంటున్నాయీ మధ్య.

ఓ రోజు తను యిసుక బండిని లాగుతూ 'జూ' పక్క నుంచి వెళ్ళడం తటస్థించింది. జంతు ప్రదర్శనశాలని 'జూ' అంటారట. అక్కడ ఎన్నెన్ని జంతువులో! పక్షులో! క్రూరమృగాలు కూడా వున్నాయక్కడ. వాటి పోషణ భారమంతా ప్రభుత్వానిదేనట. వేళకింత తిండి, మంచి సంరక్షణ. కష్టపడి తనలా పనిచెయ్యనక్కర్లేదు. అయినదానికీ కానిదానికీ లాఠీ దెబ్బలు తిననక్కరలేదు. పోతే.... స్వేచ్ఛ మాత్రం తనకు లాగే వాటికీ

లేదు. అయినా ఏ విధంగా చూసినా అవి తనకంటే ఎన్నో విధాలుగా వున్నతమైన జీవితాన్నే గడుపుతున్నాయనిపించింది.

నిశ్శబ్దాన్ని చీల్చుకుంటూ రోడ్డు మీంచి ఏదో వాహనం పోతోంది. బహుశ రెండో ఆట సినిమా వదలి వుంటారు.

ఇంకెంత? మరికొన్ని గంటలు... మళ్ళీ తన బండెద్దు జీవితంలో మార్పులేని మరో రోజు మొదలవుతుంది.

రెండు రోజుల క్రితం యజమాని కుటుంబం తన బండి మీదే సినిమా కెళ్ళేరు. కళ్ల ముందు యిన్ని ప్రాణుల జీవిత కథలుండగా ఆ కల్పిత బొమ్మల జీవితాల్నెందుకు చూస్తారో తెలీదు. తానెప్పుడైనా సినిమా చూస్తేగా అందులో యీ మనుషులు పొందే ఆనందమెంతటిదో తెలియడానికి!

ఊరి బయట వున్న ఆ సినిమా హాలు ముందు తన నుంచేసి వాళ్లు లోపలికి వెళ్ళిపోయారు. వాళ్లొచ్చే వరకూ తనక్కడే కాపలా. కాసిన్ని గడ్డి పరకలు నములుతూ, తీరుబడిగా నడుం వాల్చిన తనకు అక్కడి హాలు ముందు అంటించి వున్న సినిమా పోస్టర్ కనిపించింది. అందులో ఒక బండికి రెండు మైసూరెద్లు కట్టబడి వున్నాయి.

వాటి కళ్ళు తన కళ్ళలా వాలిపోయి, నీరు కారుతూ నిస్సారంగా లేవు. కాంతిగా మెరుస్తున్నాయి. ఆనందంతో వుప్పొంగుతున్నట్లున్నాయి.

ఆనందం కాక? మంచి పోషణ. మంచి జీవితం!

దేనికైనా పెట్టి పుట్టాలి!

కళ్ళంట నీళ్ళు తిరిగాయి.

రోడ్డు మీద మనుషులు స్వేచ్ఛగా తిరుగుతున్నారు. మనుషులన్న మాటేమిటి? కుక్కలూ, పిల్లులూ, పక్షులూ... అన్నీ స్వేచ్ఛగానే సంచరిస్తున్నాయి.

తనకే ఎటువంటి స్వేచ్ఛా లేదు. తన వారిని కలుసుకునే యోగ్యతా లేదు. తాళ్ళ బంధనాలు తప్ప తన బతుక్కి బంధుత్వాలూ లేవు.

బరువులు లాగి లాగి యిలా చావాల్సిందే!

◆ ◆ ◆

కళ్ళు పొడుచుకున్నా కునుకు రావడం లేదు.

శరీరానికీ, మనసుకీ విశ్రాంతి లేదు.

దూరంగా తూరుపు దిశ తెల్లబడుతోంది.

తెల్లవారుతుంది. పొద్దుగుంకుతుంది.

సూర్యుడికీ తనలాగే గానుగెద్దు జీవితం.

ఐతే, సమస్త సృష్టినీ మేల్కొలిపే శక్తి అతనికుంది. చరాచర జీవుల పరిణామ ప్రవర్తనలు ఆయన గతిలోనే కేంద్రీకృతమై వున్నాయి.

అందుకే కాబోలు ఆయనను ప్రత్యక్ష భగవానుడిగా కొలుస్తారు.

ఆలోచనల్లోంచి ఎక్కడో ఓ వెలుగు కిరణం మనసుని తాకింది – మెదడు

పదునెక్కి వెలిగింది.

ఒకింత జ్ఞానోదయమైంది.

అవును... తనెందుకు ప్రయత్నించకూడదు?

సృష్టిలో యిన్ని ప్రాణులకున్న స్వేచ్ఛా జీవనం తనకు మాత్రం ఎందుకు లేకుండా పోవాలి?

మానవులకున్నట్లు యీ కుటుంబ వ్యవస్థలూ, సంసారాలూ, సంస్కారాలూ, బంధుత్వాలూ లేకపోతేపోయె. తన జాతి వారితో కనీసం కలిసి మెలిసి తిరిగే అవకాశం తనకెందుకు వుండకూడదు?

ముందు కాళ్ళతో భూమిని అదిమిపెట్టి లేచి, నాలుగు కాళ్ళ మీదా నిలబడింది.

ఇప్పుడా కాళ్ళలో నిస్సత్తువ లేదు.

కంఠానికున్న తాడుని బలంగా లాగింది. అదే బంధనం.

అట్టే కష్టం కాకుండానే బంధనం వూడిపోయింది. తనెక్కడికీ పోలేదని తన యజమానికి తన మీద నమ్మకం! ఎంత భరోసా?

ఇక తనెవరికీ బందీ కాదు. బానిస కూడా కాదు.

తనకిక యే యజమానీ లేదు!

సృష్టిలో అన్ని జీవుల మాదిరిగా తనూ యిక సంచరిస్తుంది. ఆహారాన్ని సంపాదించుకుంటూ బతుకుతుంది.

అడుగులు ముందుకు పడ్డాయి.

వడిగా...... వడివడిగా.

మనసు లేగదూడలా చెంగున ఉరికింది.

అడ్డుగోడలూ, మార్గాలూ అన్నీ దాటి, పచ్చిక మైదానంలోకి ప్రవేశించింది.

అలసట.

పరుగు వల్ల వచ్చిన నిస్సత్తువ.

అక్కడ కూలబడి పోయింది.

చుట్టూ ఆకుపచ్చని పచ్చిక- ఎదురుగా వాగులోంచి ప్రవహించే స్వచ్ఛమైన నీళ్లు -

కోటి కిరణాలతో తూరుపు కొండ మీంచి తొంగి చూస్తున్నాడు కోటానుకోట్ల ప్రాణులకు ప్రాణదాత అయిన సూర్యభగవానుడు.

మగతగా కళ్ళు మూతలుపడ్డాయి.

ఆ ఆనందం, ఆ తన్మయత్వం, ఆ స్వేచ్ఛ ఎంత క్షణికమో ఆ మహిషాత్మ వూహించలేకపోయిందా క్షణంలో.

స్వాతి మాసపత్రిక కథల పోటీలో కన్సొలేషన్ బహుమతి పొందినది - 1986